

MULTIMEDIJALNI PRISTUP USVAJANJU VOKABULARA U ENGLISKOM JEZIKU ILI KAKO ISKORISTITI FENOMEN HARI POTERA

Dragana Krsmanović
Miljan Nikolić
Stefan Jovanović
Svjetlana Pajić
Tanja Bližnjaković

Sažetak: Moderna tehnologija je postala neizbježni dio našeg svakodnevnog života, rada i obrazovanja. Široke mogućnosti primjene multimedija našle su svoje mjesto i u nastavi engleskog jezika kao stranog jezika. Ovaj rad se bavi nastavom jezika uz pomoć multimedija: karakteristikama i faktorima koji utiču na usvajanje vokabulara engleskog jezika, teorijskim osnovama i praktičnom primjenom. Rad ilustruje primjenu multimedija i sadržaja na internetu u nastavi engleskog jezika primjerima iz vlastite prakse i prakse drugih autora i predstavlja rezultate istraživanja autora u radu sa djecom i odraslima. U toku nastave ispitivani su različiti multimedijalni materijali i upotreba interneta u procesu usvajanja vokabulara. Rad takođe ukazuje na nedostatke primjene multimedija u nastavi engleskog jezika i predlaže smjernice za dalji razvoj.

Ključne riječi: vokabular, multimediji, usvajanje vokabulara uz pomoć multimedija, interaktivnost, motivacija, autentičnost, Internet.

UVOD

U Šekspirovom vremenu, vjeruje se, da je broj engleskih govornika u svijetu bio između pet i sedam miliona. Engleski jezik tog vremena bio je mnogo 'engleskiji', da tako kažemo, od engleskog koji govore Salman Rušdi, Čarls Simić ili Nikola Jokić.

Prema lingvisti Dejvidu Kristalu „između kraja vladavine Elizabete I (1603) i početka vladavine Elizabete II. (1952) ta se brojka povećala gotovo pedeset posto, na oko 250 miliona“ (*The Cambridge Encyclopedia of the English Language*, 2003). To je uobičajeni jezik koji se koristi u međunarodnoj komunikaciji i to ga čini najpopularnijim drugim jezikom.

Danas živimo u vremenu dominacije američke i britanske pop kulture kroz muziku, filmove pa čak i književnost zahvaljujući fenomenu Hari Potera. Hari Poter ima više od 300 miliona fanova u cijelom svijetu. Pustolovine malog mađioničara prevedene su na desetine jezika. Hari Poter je fenomen koji prevazilazi generacijske i jezičke granice. Multimedija (prije svega video i audio zapisi) i internet su nam omogućili da uspješnom učenju stranog jezika damo „dobar vjetar u leđa“. Mada nam klip koji pregledamo na Jutjubu ili igrani film na Netfliksu neće riješiti sve probleme u komunikaciji na engleskom jeziku, ali mogu nam i te kako pomoći da održavamo i proširujemo svoja znanja i jezičke vještine na određenim poljima. Imajući u vidu da je učenje stranog jezika proces koji treba da integrišemo u što više sfera svog života, zašto gledanje video sadržaja, filmova ili muzike ne bismo povezali sa učenjem vokabulara engleskog jezika. Pri poučavanju engleskog jezika često susrećemo učenike koji lako postižu ili čak prevazilaze određeni dio sadržaja i ciljeva nastavnog plana i programa. Veliki dio ovih učenika engleski jezik uči neformalno dok slušaju muziku, gledaju televiziju i serije i čitaju omiljene knjige. U posljednje vrijeme vrlo su popularne knjige i u vezi sa fenomenima popularne kulture na anglosaksonskom području objavljene i na internetu, gdje se učenici pa i studenti mogu opušteno upoznati sa sadržajima koji ih zanimaju.

Vokabular je nesumnjivo najbitniji dio u procesu učenja i usvajanja engleskog kao stranog jezika te je pitanje sticanja što obimnijeg vokabulara u što kraćem vremenu jedno od centralnih pitanja u nastavnoj praksi. Da bi ostvarili ovaj cilj, učenici moraju da memorišu veliki broj različitih tipova leksičkih jedinica u znatno kraćem vremenu od izvornih govornika. Učenici moraju da se osposobe da brzo pronađu najpogodniju riječ, frazu, kolokaciju ili odgovarajući idiom, odnosno ustaljeni izraz iz mentalnog leksikona kako bi uspješno nastavili komunikaciju sa sagovornikom. Pitanju vokabulara stranog jezika pridavan je različit značaj – od slučajnog pratioca gramatičkih struktura, pa do centralnog mjesta u procesu učenja, samoučenja i predavanja stranog jezika. Nesumnjivo je da su tehnološki napredak i pojava novih teorija učenja koje, između ostalog, ističu sličnost između ljudskog mozga i računara uticali i na nastavnu praksu u kojoj nastavnici koriste strukturu multimedijalnih poruka da ubrzaju kognitivne procese i usvajanje stranih jezika. Prirodno, novi pristupi naglašavaju važnost jezika kao instrumenta komunikacije i naravno, u tom kontekstu, važnost vokabulara kao primarnog elementa svakog jezika. Vokabular, međutim, nije uvijek imao takav položaj u nastavi stranih jezika

Multimedijalni pristup usvajanju vokabulara je, u suštini, kombinacija komunikativnog i leksičkog pristupa u novom tehnološkom i pedagoškom okruženju koje u centar stavlja stvarne komunikativne potrebe učenika u ciljnom jeziku. Multimedijalni pristup, međutim, nije prosti zbir ovih pristupa. Matematičkim jezikom rečeno, radi se prije o nekoj vrsti integrala svih ovih pristupa gdje multimediji i novo tehnološko okruženje kao i mnogo aktivnija uloga koju imaju učenici i studenti daje i dodatni efekat sinergije. Usvajanje vokabulara se ne zasniva na principu da se razumije svaka riječ u tekstu već na kompleksnom procesu koji podrazumijeva upoznavanje, učenje i upotrebu vokabulara u autentičnom kontekstu. Multimedijalni sadržaji sa ilustracijama, fotografijama, zvučnim i video zapisima su najpotrebniji u ranoj fazi učenja jezika i treba ih koristiti kad god se za to ukaže prilika. Fenomen Harija Potera učenicima i studentima ponudio je sadržaje koji djeluju ipak motivišuće te se preporučuje da se uz pomoć nastavnika, a prema vlastitom izboru i željama, formira neka aktivnost i da što češće koriste prednosti savremene tehnologije koje omogućuju pristup jeziku u stvarnom, autentičnom kontekstu. U skladu sa kognitivnom teorijom o učenju uz primjenu multimedija učenici i studenti se aktivno angažuju u procesu učenja pokušavajući da pronađu smisao u prezentovanom materijalu. Termin multimedijalni sadržaj koristimo kad govorimo o informacijama koje imaju višeslojnu strukturu. (Mayer&Sims, 1994: 389) Za njihovu percepciju koristimo više čula istovremeno jer različiti dijelovi tih informacija koriste različite kanale da dopru do našeg mozga.

MULTIMEDIJALNI PRISTUP U UČENJU STRANOG JEZIKA

Učenje jezika je težak i zahtjevan posao. Multimedijalni pristup učenju i usvajanju jezika je mnogo više od metode učenja. Mogli bismo reći da se radi o načinu života. Velika prednost multimedija je upravo u činjenici što omogućavaju interaktivan, individualan pristup u nastavi stranog jezika i što podižu nivo motivacije kod učenika nižeg uzrasta te smanjuju anksioznost i inhibiciju.

Donedavno je bilo uvriježeno mišljenje da sam proces učenja mora biti ozbiljan po svojoj prirodi i da bilo kakvo naginjanje ka zabavnijim, individualnijim, humanijim postupcima znači i gubljenje vremena. Sama pomisao da se i književna djela ili na njima zasnovani filmovi primjenjuju u nastavi engleskog jezika bila je bogohulna. Hari Potter nije bio izuzetak.

Međutim, današnja praksa, pogotovo onlajn nastava u eri pandemije, pokazuje da to nije slučaj. Sadržaji na multimedijima su takvi da podižu nivo motivacije kod učenika jer im nude sadržaje koji su im bliski i koji imaju mnogo više veze sa stvarnim životom i njihovim potrebama od sadržaja u klasičnim udžbenicima koji ne mogu u uslovima “vještačke atmosfere” učionice da dočaraju realnost kulture i stvarnog života ciljnog jezika kao sadržaji na multimedijima i internetu koji mogu biti, a često i jesu, adaptacija popularnog književnog teksta. Studenti prije svega, ali i učenici viših razreda, mogu danas da iznose svoje mišljenje na blogovima, da dođu do potrebnih informacija na raznim sajtovima i oni se u tom novom tehnološkom okruženju osjećaju kao kod kuće jer su tu informacije u onom kodu koji je njima najprivlačniji. Kriteriji koji važe u klasičnoj nastavi gdje je nastavnik u središtu procesa ne mogu da se primjenjuju u multimedijalnom okruženju jer su multimediji preuzeli veliki dio posla koji je dosad

obavljao nastavnik. U klasičnoj nastavi stručnost nastavnika je bitna, dok je u nastavi u multimedijalnom okruženju nastavnik pomoćnik stručnjacima iz drugih oblasti pa i samim učenicima i studentima. Kad je u pitanju usvajanje vokabulara engleskog onda su prednosti multimedija i interneta očigledne. Internet naprosto vrvi od kvalitetnih i zanimljivih sadržaja gdje riječi, fraze, kolokacije, idiome i druge jezičke blokove nalazimo u autentičnom okruženju, u stvarnim komunikativnim situacijama. Nastavnici moraju da koriste entuzijazam današnjih učenika kad su u pitanju savremene tehnologije (i to od mobilnih telefona do računara) i savremeni oblici komunikacije i da tamo gdje materijalni uslovi dozvoljavaju integrišu multimedije i multimedijalne sadržaje u svoje planove i programe.

Međutim, čak ni nezavidna materijalna situacija ne smije da spriječi nastavnike da primjene neke od pristupačnijih multimedija – na kraju krajeva i uz pomoć nekoliko ilustracija sa interneta, krede, table i mašte učenicima i studentima se mogu prenositi nove informacije na multimedijalan način. Uzgred budi rečeno: i u tako prestižnim obrazovnim institucijama kao što su Iton koledž i Harvard, kreda se jos koristi kao efikasno nastavno sredstvo. Kod mojih učenika kreda je imala ulogu koju je magični štap imao u Hari Poteru. Neki od multimedijalnih sadržaja kao videoigrice, na primjer, veoma su popularne među mladima i tu činjenicu nastavnici svakako treba da imaju u vidu. Razumije se, nastavnici moraju biti oprezni pri izboru multimedijalnih sadržaja koje će prezentovati svojim učencima ili polaznicima kurseva. Sadržaji moraju da zadovolje nekoliko kriterija – pedagoške prije svega.

MULTIMEDIJALNI PRISTUP USVAJANJU VOKABULARA

Multimedijalni pristup učenju i usvajanju vokabulara (u suštini kombinacija leksičkog i komunikativnog) prevazilazi koliko tačnu, toliko vještačku, podjelu jezika na četiri vještine: govor, slušanje, čitanje i pisanje sa dodatnom taksonomijom na produktivne (govor i pisanje) i receptivne (čitanje i slušanje) vještine. Analogno usvajanju maternjeg jezika koje je najvećim dijelom rezultat slušanja i za usvajanje stranog jezika bitna je što češća izloženost autentičnom govornom sadržaju. Učenici i studenti koji koriste multimedije i multimedijalne sadržaje, čak i kad se fokusiraju na jednu od jezičkih vještina, istovremeno vježbaju i “oštre” čula za ostale tri. Multimedijalni sadržaji, dalje, smanjuju uvijek prisutni jaz između stvarnog svijeta i kulture ciljnog jezika i učenika i studenata koji nemaju mogućnosti da neko vrijeme provedu u zemljama gdje se govori engleski.

Nastavni planovi i programi svjesno ili nesvjesno naglašavaju važnost gramatičkih struktura i pojedinih jezičkih vještina i njihovo učenje na primjerima izvan autentičnog konteksta. Sa druge strane, mnoštvo multimedijalnih sadržaja na internetu, čak i kanonska djela književnosti na engleskom jeziku iz američke i britanske književnosti, omogućuju učenicima i studentima da imaju uvid u stvarni jezik, stvarne kombinacije riječi – kolokacije i idiome – koji su uvijek kulturološki obojene. Ovdje možemo pomenuti i elektronske konkordance kao bitan izvor autentičnih tekstova.

Često se zanemaruje činjenica da je u procesu učenja i usvajanja stranog jezika bitan krajnji “proizvod” – sposobnost komunikacije na datom jeziku. Naravno, da bismo došli do kvalitetnog krajnjeg proizvoda i sam proces proizvodnje mora biti efikasan. Multimedijalni pristup upravo naglašava važnost procesa učenja i naročito usvajanja stranog jezika, posebno vokabulara. Jasno je da uspješne komunikacije ne može biti ukoliko učenici ne posjeduju odgovarajući leksički fond na raspolaganju u njihovim “mentalnim leksikonima”. Pod leksičkim fondom učenika i studenata podrazumijevamo ne samo pojedinačne riječi, već prije svega fraze, idiome, kolokacije i druge jezičke blokove u kojima je dati leksem nukleus značenja.

Milioni ljudi širom svijeta koji razgovaraju međusobno na engleskom vjerovatno misle da je to najpraktičnije, ili možda “da se tu ništa ne može”, jer je engleski već dominantan, pa ako se već ne može pobijediti, praktično je pridružiti se pobjedniku. Pritom, malo ko uzima u obzir koliko to košta i koliko se za tu cijenu stvarno dobija. Samjuel Huntington (*Samuel Huntington*)¹ citirao je u svojoj poznatoj knjizi o sukobu civilizacija misao koju je izrekao američki lingvist Džošua Frišman (*Joshua Fishman*). Prema

¹Huntington, Samuel P (1998) *The Clash of Civilisations and the Remaking of the World Order*. London: Simon & Schuster.

Fišmanu (i jasno Huntingtonu), ljudi će lakše prihvatiti neki jezik kao lingua franca ili jezik svjetske komunikacije, ako nije povezan s nekom etničkom grupom, religijom ili ideologijom a, navodno, takva je neutralnost uzrokovala širenje engleskog širom svijeta (Huntington 1998:62). Moramo reći da je taj zaključak sasvim neodrživ. Ako bi ljudi tražili neutralnost u jeziku, odavno bi usvojili neki od postojećih vještačkih jezika – esperanto, primjera radi. Ali to se nije dogodilo jer nijedan od tih lingvističkih eksperimenata nije imao dovoljno “miševa“, nije bio jezik moći (sudstva, policije ili vojske), niti u smislu da je bio silom nametnut niti u smislu da je stvarno ili u mislima otvarao vrata u svijet moćnika. Ne može biti nikakve sumnje da je engleski bio nametnut zahvaljujući združenim silama britanske imperije i američke tehnologije. S tim u vezi, “nezavidna reputacija jednojezičnosti” koja je (prema Mairu i Malloryju)² prevagnula u angloameričkim sredinama, bila je izraz jedne ideologije, koja je ponekad određivala i samu vrijednost ljudi prema kriteriju poznavanja engleskog. Uostalom, i Velika Britanija i SAD vrlo su dugo provodile izrazite asimilističke politike u odnosu na neanglofonske populacije (domaće imigrante ili kolonijalne podanike), iako treba reći da je uspjeh tih politika zavisio ne samo o krutosti asimilatora, nego takođe, ili možda još i više, o spremnosti ljudi da prihvate u najmanju ruku jezičku asimilaciju i akulturaciju. Ulazak u svijet moćnika primamljiv je ideal – u skladu sa “trendom evroatlantskih integracija“. U Indiji, primjera radi, znanje engleskog moglo je otvoriti mogućnosti uspjeha izvan tradicionalnog kastinskog sistema. S druge strane, u Africi je forsiranje engleskog u državama koje su nekad bile dio britanske imperije osiguralo održavanje njihovih elita jer je za te zemlje – skrojene uglavnom po kolonijalnim mapama, sa granicama često povučenima po geografskim dužinama i širinama – kolonijalno naslijeđe, zajedno s jezikom kolonizatora, bilo neophodno za dalji državni opstanak.

Ko je mogao predvidjeti da će saga o dječaku s neurednom crnom kosom, svijetlozelenim očima i ožiljkom u obliku munje postati toliko popularna? Omiljena serija o Hariju Poteru je postala svjetski fenomen od prve knjige objavljene 1997. Skoro pola milijarde knjiga je prodano, objavljeno je u više od 200 zemalja i prevedeno na 65 jezika. (Christopher, 2015) Harijeva priča u suštini je *bildungsroman* o odrastanju i pronalaženju njegovog identiteta. Osim što je izuzetan uspjeh, serija romana o Hari Poteru govori o britanskom nacionalnom identitetu u mnogim aspektima: fantazija i eskapizam, školski sistem, odnos klasa, svakodnevnica društva, vlada, okruženje, sport, ekscentričnost, multikulturalizam itd.. Iako britanski nacionalni identitet nije konačna stvar – o njemu se stalno raspravlja i raspravlja – postoje određeni aspekti koji izgleda da ostaju. Glavne teme škole, fantazije i klase Harija Potera odraz su poslijeratnog britanskog nacionalnog identiteta i kritika britanske kulture pa i postkolonijalnog svijeta.

Kako god, saga o Hari Poteru velikom brzinom postala je globalni fenomen. Djeca svih uzrasta su ponovo otkrila ljepotu pisane riječi i važnost čitanja, a nastavnici su dobili dragocjenog saveznika u procesu poučavanja engleskog jezika. Ekranizacija serije romana, pojava interaktivnih igara i blogova maksimalno je motivisala učenike da što uspješnije savladaju sve prepreke sa ciljem da nauče engleski jezik koji je inače mnogo manje strani jezik od njemačkog ili francuskog na primjer. Kreativnost, interaktivnost i dinamičnost su odlike koje čine nastavu drugačijom. Čas čine takvim da učenici žele da budu prisutni, prate sa pažnjom i usvajaju znanje. Takav način prenošenja znanja izdvaja i čini drugačijom jednu školu u odnosu na ostale u današnjem sistemu obrazovanja, gde se često daje prednost oceni nad praktičnim i primjenjivim znanjem, formalnosti nad sadržajem i suštinom, ex catedra predavanjima nad interakcijom i razmenom mišljenja sa učenicima, beskonačnim i pomalo dosadnim lekcijama nad zanimljivo, „životno“ predstavljenim gradivom. Jedan sam od predavača koji je iskoristio fenomen Hari Potera kako bi moje učenice i učenike podstakao da što uspješnije savladaju plan i program za engleski jezik. Učenici su nosili uniforme iz filma, uzimali imena njima omiljenih likova, igrali smo Kvidič, vodili dnevnike i blogove itd. Napredak koji je ostvarila ta generacija učenika je nevjerovatan. Imali smo dvije grupe za dodatnu nastavu u našoj školi i držali smo po tri časa sedmično umjesto uobičajenih jedan čas uz dva časa redovne nastave. Krenuli smo od zajedničkog gledanja filmova na laptopu negdje u prirodi pokraj neke stare zgrade koja bi podsjećala na Hogwarts a završavali bi godinu dramskom predstavom za roditelje.

² Mair, Victor H. i J. P. Mallory (2000) *The Tarim Mummies. Ancient China and the Mystery of the Earliest Peoples from the West.* London: Thames & Hudson.

Na jednom od časova učenici su simulirali čas – takmičenje u govorništvu – kod profesora Snejpa, podeljeni u četiri Hogwarts kuće kao grupe. Svaka grupa je izabrala svog predstavnika koji ju je zastupao na takmičenju, dok su ostali imali pravo da preko mobilnih telefona savetuju svog predstavnika tokom takmičenja.

Grupe su dobijale ocjene od učenika iz odjeljenja koji nisu učestvovali. Pobjednik je bila ona grupa koja je sakupila najveći broj bodova. Diskusija je bila vrlo burna, kao što je uostalom bilo i očekivati imajući u vidu entuzijizam učenika.. Kasnije su učenici priznali kolegama predavačima da im se ovaj način učenja engleskog mnogo više dopada od uobičajenog na koji su navikli u školi.

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Anketa je rađena u periodu od 06.10.2023. do 11.10.2023. godine. Anketa je rađena online, putem Google upitnika. Linkovi za pristup anketnim upitnicima preko Googl-a, poslani su najprije odjeljenjskim starješinama, koji su ih kasnije prosljedili učenicima. Anketni upitnik se sastojao od 13. pitanja, od kojih se prva 3 odnose na uzrast učenika, ime i prezime i razred koji pohađaju, a 10 pitanja se odnosi na korištenje multimedijalnih sredstava u okviru nastave engleskog jezika. Pet pitanja je zatvorenog, a 5 pitanja otvorenog tipa. U anketiranju je učestvovalo 76 učenika, uzrasta od 10 do 15 godina, odnosno učenici od 6. do 9. razreda osnovne škole u Ugljeviku i učenici prvog razreda srednje škole u Ugljeviku.

ANKETNI UPITNIK

Ime i prezime učenika

Broj godina

Razred

1. Da li vaš (nastavnik/profesor) koristi multimedijalna sredstva u nastavnom procesu?
☐ Da
☐ Ne
2. Ako je vaš odgovor DA, da li nam možete navesti neku vrstu edukativnih interaktivnih sadržaja sa kojima ste se susretali u nastavnom procesu (Kahoot, filmovi, interaktivne igre)?

3. Da li vam korištenje multimedijalnih sredstava u nastavnom procesu čini nastavu zanimljivom, olakšava vam proces učenja i pamćenja nastavnog gradiva?
☐ Uvijek
☐ Skoro uvijek
☐ Skoro nikad
☐ Nikad
4. Koji od načina predstavljanja nastavnih sadržaja putem multimedijalnih sistema u procesu učenja je vama najzanimljiviji?

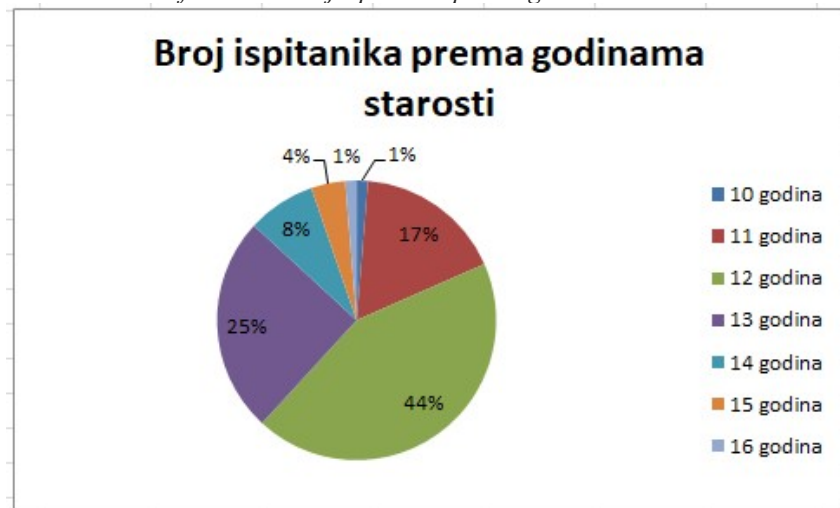
5. Ako bi se nastavni sadržaji prikazivali putem animiranih filmova, da li bi vam na taj način bilo lakše da zapamtite potrebne informacije i određeno gradivo?

- a) Da
b) Ne
6. Koliko često vaši nastavnici koriste neko od multimedijalnih sredstava tokom nastave?
a) Često
b) Ponekad
c) Rijetko
d) Nikada
7. Da li postoji nešto što biste promijenili u realizaciji nastavnog procesa i kako biste i na koji način učinili nastavu zanimljivom svim uzrastima učenika? Ako je vaš odgovor da, ukratko napišite svoje mišljenje?
- _____
- _____
- _____
8. Navedite pozitivne strane korištenja multimedijalnih sredstava u nastavnom procesu (ukratko napišite svoje mišljenje)
- _____
- _____
- _____
9. Da li smatrate da korištenje multimedijalnih sredstava ima i neke negativne posljedice u nastavnom procesu?
a) Da
b) Ne
10. Ako je vaš odgovor DA na prethodno pitanje, ukratko obrazložite zbog čega smatrate da korištenje multimedijalnih sredstava u nastavi ima negativne posljedice za nastavni proces.
- _____
- _____
- _____

U Tabeli 1 i na Grafikonu 1 prikazan je broj ispitanika na osnovu godina starosti.

<i>Tabela 1 – Broj ispitanika prema godinama starosti</i>	
Godine starosti	Broj ispitanika
10 godina	1
11 godina	13
12 godina	33
13 godina	19
14 godina	6
15 godina	3
16 godina	1

Grafikon 1 – Broj ispitanika prema godinama starosti

U Tabeli 2 i na Grafikonu 2 biće prikazan broj ispitanika na osnovu razreda koji pohađaju.

Tabela 2 – Broj ispitanika na osnovu razreda koji pohađaju

Razred	Broj ispitanika
6. razred	22
7. razred	31
8. razred	15
9. razred	5
1. razred srednje škole	3

Grafikon 2 – Broj ispitanika na osnovu razreda koji pohađaju

U Tabeli 3 i na Grafikonu 3 biće prikazan pol ispitanika

Tabela 3 – Broj ispitanika prema polu

Pol	Broj ispitanika
Muški	41
Ženski	35
Ukupno	76

Grafikon 3 – Broj ispitanika prema polu

Tabela 4 prikazuje odgovor na prvo pitanje koje glasi: „Da li vaš (nastavnik/profesor) koristi multimedijalna sredstva u nastavnom procesu?“

Tabela 4 – Rezultati odgovora na prvo pitanje

Varijabla	Pol ispitanika	Kategorije	Prvo pitanje		Ukupno
			Da	Ne	
Pitanje 1: Da li vaš (nastavnik/profesor) koristi multimedijalna sredstva u nastavnom procesu?	dječaci	Broj	33	8	41
		% u okviru pola ispitanika	80.5%	19.5%	100.0%
		% u okviru prvog pitanja	51.6%	66.7%	53.9%
		% od Ukupno	43.4%	10.5%	53.9%
	djevojčice	Broj	31	4	35
		% u okviru pola ispitanika	88.6%	11.4%	100.0%
		% u okviru prvog pitanja	48.4%	33.3%	46.1%
		% od Ukupno	40.8%	5.3%	46.1%
	Ukupno	Broj	64	12	76
		% u okviru pola ispitanika	84.2%	15.8%	100.0%
		% u okviru prvog pitanja	100.0%	100.0%	100.0%
		% od Ukupno	84.2%	15.8%	100.0%

Na osnovu podataka prikazanim u Tabeli 4 vidimo da je veliki broj učenika odgovorio na pitanje sa DA (64), dok je sa NE odgovorilo samo 12 ispitanika. Iz odgovora zaključujemo da nastavnici koriste multimedijalna sredstva u procesu nastave. U Tabeli 5 prikazani su odgovori na 2. pitanje: „Ako je vaš odgovor DA, da li nam možete navesti neku vrstu edukativnih interaktivnih sadržaja sa kojima ste se susretali u nastavnom procesu (Kahoot, filmovi, interaktivne igre)?“

Tabela 5 – Odgovori ispitanika na drugo pitanje

Varijabla	Pol ispitanika	Kategorije	Drugo pitanje				Ukupno
			Kahoot	Interaktivne igre	Prezentacije	Filmovi	
Pitanje 2: Ako je vaš odgovor DA, da li nam možete navesti neku vrstu edukativnih interaktivnih sadržaja	Dječaci	Broj	22	7	2	2	33
		% u okviru pola ispitanika	66.7%	21.2%	6.1%	6.1%	100.0%
		% u okviru drugog pitanja	51.2%	50.0%	66.7%	50.0%	51.6%
		% od Ukupno	34.4%	10.9%	3.1%	3.1%	51.6%
	djevojčice	Broj	21	7	1	2	31
		% u okviru pola ispitanika	67.7%	22.6%	3.2%	6.5%	100.0%

sa kojima ste se susreli u nastavnom procesu?	% u okviru drugog pitanja	48.8%	50.0%	33.3%	50.0%	48.4%
	% od Ukupno	32.8%	10.9%	1.6%	3.1%	48.4%
Ukupno	Broj	43	14	3	4	64
	% u okviru pola ispitanika	67.2%	21.9%	4.7%	6.3%	100.0%
	% u okviru drugog pitanja	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
	% od Ukupno	67.2%	21.9%	4.7%	6.3%	100.0%

Na osnovu podataka prikazanih u Tabeli 5 vidimo da se većina ispitanika izjasnila da su se tokom nastave susreli sa Kahoot interaktivnim sadržajem, kao i sa interaktivnim igrama koje im pomažu u procesu savladavanje različitih nastavnih sadržaja. U Tabeli 6 prikazani su odgovori ispitanika na treće pitanje: „Da li vam korištenje multimedijalnih sredstava u nastavnom procesu čini nastavu zanimljivom, olakšava vam proces učenja i pamćenja nastavnog gradiva?“

Tabela 6 – Odgovori ispitanika na treće pitanje

Varijabla	Pol ispitanika	Kategorije	Treće pitanje				Ukupno
			Uvijek	Skoro uvijek	Skoro nikad	Nikad	
Pitanje 3: Da li vam korištenje multimedijalnih sredstava u nastavnom procesu čini nastavu zanimljivom, olakšava vam proces učenja i pamćenja nastavnog gradiva?	dječaci	Broj	25	14	1	1	41
		% u okviru pola ispitanika	61.0%	34.1%	2.4%	2.4%	100.0%
		% u okviru trećeg pitanja	67.6%	42.4%	25.0%	50.0%	53.9%
		% od Ukupno	32.9%	18.4%	1.3%	1.3%	53.9%
	djevojčice	Broj	12	19	3	1	35
		% u okviru pola ispitanika	34.3%	54.3%	8.6%	2.9%	100.0%
		% u okviru trećeg pitanja	32.4%	57.6%	75.0%	50.0%	46.1%
		% od Ukupno	15.8%	25.0%	3.9%	1.3%	46.1%
	Ukupno	Broj	37	33	4	2	76
		% u okviru pola ispitanika	48.7%	43.4%	5.3%	2.6%	100.0%
		% u okviru trećeg pitanja	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
		% od Ukupno	48.7%	43.4%	5.3%	2.6%	100.0%

Na osnovu podataka prikazanih u Tabeli 6 vidimo da su učenici velikom većinom se izjasnili da uvijek ili skoro uvijek im korištenje multimedijalnih sredstava čini nastavu zanimljivom. U Tabeli 7 prikazani su odgovori ispitanika na četvrto pitanje: „Koji od načina predstavljanja nastavnih sadržaja putem multimedijalnih sistema u procesu učenja je vama najzanimljiviji?“

Tabela 7 – Odgovori ispitanika na četvrto pitanje

Varijabla	Pol ispitanika	Kategorije	Četvrto pitanje				Ukupno
			Kahoot	Interaktivne igre	Prezentacije	Računar	
Pitanje: Koji od načina predstavljanja nastavnih sadržaja putem multimedijalnih sistema u procesu učenja je vama najzanimljiviji?	dječaci	Broj	10	10	2	2	24
		% u okviru pola ispitanika	41.7%	41.7%	8.3%	8.3%	100.0%
		% u okviru četvrtog pitanja	58.8%	62.5%	66.7%	50.0%	60.0%
		% od Ukupno	25.0%	25.0%	5.0%	5.0%	60.0%
	djevojčice	Broj	7	6	1	2	16
		% u okviru pola ispitanika	43.8%	37.5%	6.3%	12.5%	100.0%
		% u okviru četvrtog pitanja	41.2%	37.5%	33.3%	50.0%	40.0%
		% od Ukupno	17.5%	15.0%	2.5%	5.0%	40.0%
	Ukupno	Broj	17	16	3	4	40
		% u okviru pola ispitanika	42.5%	40.0%	7.5%	10.0%	100.0%
		% u okviru četvrtog pitanja	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
		% od Ukupno	42.5%	40.0%	7.5%	10.0%	100.0%

Na osnovu podataka prikazanih u Tabeli 7 vidimo da su se učenici velikom većinom izjasnili da su im najzanimljiviji načini predstavljanja nastavnih sadržaja putem interaktivnih igara i Kahhoot. U Tabeli 8 prikazani su odgovori ispitanika na peto pitanje: „Ako bi se nastavni sadržaji prikazivali putem animiranih filmova, da li bi vam na taj način bilo lakše da zapamtite potrebne informacije i određeno gradivo?“

Tabela 8 – Odgovori ispitanika na peto pitanje

Varijabla	Pol ispitanika	Kategorije	Peto pitanje		Ukupno
			Da	Ne	
Pitanje: Ako bi se nastavni sadržaji prikazivali putem animiranih filmova, da li bi vam na taj način bilo lakše da zapamtite potrebne informacije i određeno gradivo?	Dječaci	Broj	30	11	41
		% u okviru pola ispitanika	73.2%	26.8%	100.0%
		% u okviru petog pitanja	51.7%	61.1%	53.9%
		% od Ukupno	39.5%	14.5%	53.9%
	Djevojčice	Broj	28	7	35
		% u okviru pola ispitanika	80.0%	20.0%	100.0%
		% u okviru petog pitanja	48.3%	38.9%	46.1%
		% od Ukupno	36.8%	9.2%	46.1%
	Ukupno	Broj	58	18	76
		% u okviru pola ispitanika	76.3%	23.7%	100.0%
		% u okviru petog pitanja	100.0%	100.0%	100.0%
		% od Ukupno	76.3%	23.7%	100.0%

Na osnovu podataka prikazanih u Tabeli 8 vidimo da su se učenici velikom većinom izjasnili da bi im bilo lakše da zapamte gradivo uz prikazivanje animiranih filmova. U Tabeli 9 prikazani su odgovori ispitanika na šesto pitanje: „Koliko često vaši nastavnici koriste neko od multimedijalnih sredstava tokom nastave?“

Tabela 9 – Odgovori ispitanika na šesto pitanje

Varijabla	Pol ispitanika	Kategorije	Šesto pitanje				Ukupno
			Često	Ponekad	Rijetko	Nikada	
Pitanje 6: Koliko često vaši nastavnici koriste neko od multimedijalnih sredstava tokom nastave?	dječaci	Broj	10	21	9	1	41
		% u okviru pola ispitanika	24.4%	51.2%	22.0%	2.4%	100.0%
		% u okviru šestog pitanja	55.6%	48.8%	69.2%	50.0%	53.9%
		% od Ukupno	13.2%	27.6%	11.8%	1.3%	53.9%
	djevojčice	Broj	8	22	4	1	35
		% u okviru pola ispitanika	22.9%	62.9%	11.4%	2.9%	100.0%
		% u okviru šestog pitanja	44.4%	51.2%	30.8%	50.0%	46.1%
		% od Ukupno	10.5%	28.9%	5.3%	1.3%	46.1%
	Ukupno	Broj	18	43	13	3	76
		% u okviru pola ispitanika	23.7%	56.6%	17.1%	2.6%	100.0%
		% u okviru šestog pitanja	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
		% od Ukupno	23.7%	56.6%	17.1%	2.6%	100.0%

Na osnovu podataka prikazanih u Tabeli 9 vidimo da su se učenici većinom izjasnili da nastavnici ponekad ili često koriste multimedijalna sredstva u nastavi. U Tabeli 10 prikazani su odgovori ispitanika na sedmo pitanje: „Da li postoji nešto što biste promijenili u realizaciji nastavnog procesa i kako biste i na koji način učinili nastavu zanimljivom svim uzrastima učenika? Ako je vaš odgovor da, ukratko napišite svoje mišljenje?“

Tabela 10 – Odgovori ispitanika na sedmo pitanje

Varijabla	Pol ispitanika	Kategorije	Sedmo pitanje				Ukupno
			Ništa	Filmovi gledanje	Igranje igrice	Multimedijalna sredstva	
Pitanje 7: Da li postoji nešto što biste promijenili u realizaciji nastavnog procesa i kako biste i na koji način učinili nastavu zanimljivom svim uzrastima učenika? Ako je vaš odgovor DA, ukratko napišite svoje mišljenje	dječaci	Broj	20	2	2	1	25
		% u okviru pola ispitanika	80.0%	8.0%	8.0%	4.0%	100.0%
		% u okviru sedmog pitanja	54.1%	28.6%	50.0%	20.0%	47.2%
		% od Ukupno	37.7%	3.8%	3.8%	1.9%	47.2%
	djevojčice	Broj	17	5	2	4	28
		% u okviru pola ispitanika	60.7%	17.9%	7.1%	14.3%	100.0%
		% u okviru sedmog pitanja	45.9%	71.4%	50.0%	80.0%	52.8%
		% od Ukupno	32.1%	9.4%	3.8%	7.5%	52.8%
	Ukupno	Broj	37	7	4	5	53
		% u okviru pola ispitanika	69.8%	13.2%	7.5%	9.4%	100.0%
		% u okviru sedmog pitanja	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
		% od Ukupno	69.8%	13.2%	7.5%	9.4%	100.0%

Na osnovu podataka prikazanih u Tabeli 10. vidimo da su se učenici većinom izjasnili da učenici većinom ne bi ništa mijenjali u nastavnom procesu ili da bi mali dio od ispitanika koji su odgovorili na pitanje rekli da bi uveli gledanje filmova, igranje igrice ili neka druga multimedijalna sredstva. U Tabeli 11 prikazani su odgovori ispitanika na osmo pitanje: „Navedite pozitivne strane korištenja multimedijalnih sredstava u nastavnom procesu (ukratko napišite svoje mišljenje)”

Tabela 11 – Odgovori ispitanika na osmo pitanje

Varijabla	Pol ispitanika	Kategorije	Osmo pitanje				Ukupno
			Lakše učenje	Zanimljivo i zabavno	Igranje igri	Bolje pamćenje	
Pitanje 8: Navedite pozitivne strane korištenja multimedijalnih sredstava u nastavnom procesu (ukratko napišite svoje mišljenje)	Dječaci	Broj	9	10	2	11	32
		% u okviru pola ispitanika	28.1%	31.3%	6.3%	34.4%	100.0%
		% u okviru osmog pitanja	56.3%	55.6%	28.6%	52.4%	51.6%
		% od Ukupno	14.5%	16.1%	3.2%	17.7%	51.6%
	Djevojčice	Broj	7	8	5	10	30
		% u okviru pola ispitanika	23.3%	26.7%	16.7%	33.3%	100.0%
		% u okviru osmog pitanja	43.8%	44.4%	71.4%	47.6%	48.4%
		% od Ukupno	11.3%	12.9%	8.1%	16.1%	48.4%
	Ukupno	Broj	16	18	7	21	62
		% u okviru pola ispitanika	25.8%	29.0%	11.3%	33.9%	100.0%
		% u okviru osmog pitanja	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
		% od Ukupno	25.8%	29.0%	11.3%	33.9%	100.0%

Na osnovu podataka prikazanih u Tabeli 11 vidimo da su se učenici većinom izjasnili da korištenjem multimedijalnih sredstava bolje pamte, lakše uče, da im je nastava zanimljiva i zabavna, kao i da mogu igrati igre. U Tabeli 12 prikazani su odgovori ispitanika na deveto pitanje: „Da li smatrate da korištenje multimedijalnih sredstava ima i neke negativne posljedice u nastavnom procesu?“

Tabela 12 – Odgovori ispitanika na deveto pitanje

Varijabla	Pol ispitanika	Kategorije	Deveto pitanje		Ukupno
			Da	Ne	
Pitanje 9: Da li	Dječaci	Broj	4	37	41

smatrate da korištenje multimedijalnih sredstava ima i neke negativne posljedice u nastavnom procesu?		% u okviru pola ispitanika	9.8%	90.2%	100.0%
		% u okviru devetog pitanja	57.1%	53.6%	53.9%
		% od Ukupno	5.3%	48.7%	53.9%
	Djevojčice	Broj	3	32	35
		% u okviru pola ispitanika	8.6%	91.4%	100.0%
		% u okviru devetog pitanja	42.9%	46.4%	46.1%
		% od Ukupno	3.9%	42.1%	46.1%
		Broj	7	69	76
		% u okviru pola ispitanika	9.2%	90.8%	100.0%
		% u okviru devetog pitanja	100.0%	100.0%	100.0%
		% od Ukupno	9.2%	90.8%	100.0%
Ukupno					

Na osnovu podataka prikazanih u Tabeli 12 vidimo da su se učenici većinom izjasnili da korištenjem multimedijalnih sredstava nema negativnih posljedica, dok je mali broj rekao da ima negativnih posljedica. U Tabeli 13 prikazani su odgovori ispitanika na deseto pitanje: „Ako je vaš odgovor DA na prethodno pitanje, ukratko obrazložite zbog čega smatrate da korištenje multimedijalnih sredstava u nastavi ima negativne posljedice za nastavni proces.

Tabela 13 – Odgovori ispitanika na deseto pitanje

Varijabla	Pol ispitanika	Kategorije	Deseto pitanje			Ukupno
			Igrice	Mijenja nastavnik a	Možda	
Pitanje 10: Ako je vaš odgovor DA na prethodno pitanje, ukratko obrazložite zbog čega smatrate da korištenje multimedijalnih sredstava u nastavi ima negativne posljedice za nastavni proces	Dječaci	Broj	3	1	0	4
		% u okviru pola ispitanika	75.0%	25.0%	0.0%	100.0%
		% u okviru desetog pitanja	100.0%	50.0%	0.0%	57.1%
		% od Ukupno	42.9%	14.3%	0.0%	57.1%
	Djevojčice	Broj	0	1	2	3
		% u okviru pola ispitanika	0.0%	33.3%	66.7%	100.0%
		% u okviru desetog pitanja	0.0%	50.0%	100.0%	42.9%
		% od Ukupno	0.0%	14.3%	28.6%	42.9%
		Broj	3	2	2	7
		% u okviru pola ispitanika	42.9%	28.6%	28.6%	100.0%
		% u okviru desetog pitanja	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
		% od Ukupno	42.9%	28.6%	28.6%	100.0%
Ukupno						

Na osnovu podataka prikazanih u Tabeli 13 vidimo da su se učenici izjasnili da korištenjem multimedijalnih sredstava ima negativne posljedice, jer ga učenici koriste za igranje igrice i mijenja ulogu nastavnika, dok neki učenici smatraju da može da ima negativne posljedice.

DISKUSIJA

Istraživački dio ovog rada bavi se korištenjem multimedijalnih sredstava u nastavnom procesu od strane nastavnika i njegovim uticajem u nastavnom procesu. Najprije se od ispitanika tražilo da se izjasne o tome da li njihovi nastavnici za potrebe nastave koriste multimedijalna sredstva i oni su u velikom broju rekli da nastavnici koriste multimedijalna sredstva. Na pitanje sa kojim su se edukativnim interaktivnim sadržajima susretali u procesu nastave, učenici su rekli da je to Kahoot i interaktivne igre, dok je manji broj rekao da su upoznati sa prezentacijama i filmovima. Sljedeće pitanje je tražilo stav učenika po pitanju da li im korištenje multimedijalnih sredstava čini nastavu zanimljivom, gdje se većina izjasnila da se to dešava uvijek ili skoro uvijek. Istakli su i da su im najzanimljiviji Kahoot i interaktivne igre u toku učenja. Naredno pitanje se odnosilo na korištenje animiranih filmova u nastavi i da li bi im na taj način bilo lakše da prate nastavu i zapamte potrebne informacije, po čemu su se učenici pozitivno izjasnili. Na

pitanje koliko često nastavnici koriste neko od multimedijalnih sredstava putem nastave, učenici su rekli da ponekad ili često nastavnici koriste multimedijalna sredstva u nastavi. Na sedmo pitanje nisu odgovorili svi ispitanici, a od onih koji su odgovorili, većina se izjasnila da ne bi ništa promjenila, dok bi neki uveli gledanje filmova i igranje igrica. Kao pozitivne strane korištenja multimedijalnih sredstava u procesu nastave, učenici su istakli da su to lakše učenje, bolje pamćenje, zanimljiva i zabavna nastava, kao i igranje igrica. Na pitanje da li korištenje multimedijalnih sadržaja ima i neke negativne osobine, mali broj ispitanika se izjasnio da imaju negativne posljedice, dok je veliki broj rekao da nemaju. Na posljednje pitanje, odgovorili su učenici koji su rekli da korištenje multimedijalnih sadržaja ima i negativne posljedice na nastavu i kao negativne posljedice su istakli zloupotrebu navedenih sadržaja za igranje igrica i to što ti sadržaji zamjenjuju nastavnika.

Možemo reći da su učenici zadovoljni sa korištenjem multimedijalnih sredstava u procesu nastave. S obzirom da današnje generacije rastu uporedo sa razvojem nove tehnologije, one su im bliske, zanimljivije i interesantije od nekadašnjih klasičnih oblika predavanja, u kojima učenik sluša nastavnika i eventualno prati sadržaj iz udžbenika. Najviše su zadovoljni korištenjem Kahoot aplikacije, kao i interaktivnim igrima, jer u njima na zanimljiv i zabavan način dolaze do novih znanja i sticanja informacija. Ovo je dokaz da i nastava ide u korak sa vremenom i da se prilagođava novim načinima sticanja i prenošenja znanja učenicima.

ZAKLJUČAK

Moć čitanja u nastavi stranih jezika ima pozitivan uticaj koji dalje ima pozitivan uticaj na razvoj djetinjstva. Franšiza o Hariju Poteru inspirisala je milione djece širom svijeta da uzmu knjigu i izgube se u prekrasnom čarobnjačkom svijetu. U doba ekrana i drugih multimedija ovo je nešto što treba pohvaliti, ali i iskoristiti. Filmovi, vlogovi, blogovi i stripovi lijepo nadopunjuju knjige i podstiču gledaoce da čitaju knjige ako to već nisu učinili. J.K. Rowling je inspirisala i nadahnjuje digitalnu generaciju da uzme knjigu i čita; saga o Hariju Poteru je odvela mlade ljude u čudesni svijet čitanja, čak i one koje to prethodno nije zanimalo.

Osim snažnog uticaja koji je Hari Potter imao na čitanje u djetinjstvu, Hogwarts oslikava obrazovanje u pozitivnom svjetlu. Obrazovanje je nevjerovatna prilika koja otvara brojna vrata i predstavlja svijet mogućnosti. Profesori Hogwartsa bili su harizmatični, inspirativni i upućeni sa iskrenom brigom za svoje učenike; šta više učenici mogu da traže od svojih učitelja? Učenici se lako identifikuju sa takvim okruženjem i to djeluje podsticajno na njihove napore da nauče i usvoje engleski jezik kao drugi strani jezik.

Literatura

- Christopher, David P. British Culture: An Introduction. 3rd. Edition. London: Routledge, 2015. Print.
- Crystal, David.(2003).The Cambridge encyclopedia of the English language. Cambridge U.K.; New York : Cambridge University Press.
- Fishman, J., [1998-99](#). 'The New Linguistic Order' in the Winter Edition of Foreign Policy
- Huntington, S. P. 1998. The Clash of Civilisations and the Remaking of the World Order, Simon & Schuster, London
- Mair, Victor H. & J. P. Mallory 2000, The Tarim Mummies. Ancient China and the Mystery of the Earliest Peoples from the West, Thames & Hudson, London
- Mayer, R. E., & Sims, V. K. 1994, 'For whom is a picture worth a thousand words? Extensions of a dual coding theory of multimedia learning', Journal of Educational Psychology, 86, [389-401](#).

Multimedia approach to vocabulary acquisition in English language
or
How to use The Harry Potter phenomenon

Abstract: Modern technology has become an integral part of our everyday life, work and education. Multitudinous possibilities of multimedia application have found their place in teaching English as a foreign language. This thesis is concerned with multimedia assisted language learning: characteristics and factors affecting vocabulary acquisition, its theoretical foundations and practical applications. The thesis illustrates multimedia and Internet content application by examples of good practices from the author of the thesis and those from different authors and presents findings of the author's research while working with children and adults. The research was conducted into different multimedia and Internet content in order to analyze how they affect vocabulary acquisition. The paper also presents shortcomings of this approach and suggests guidelines for its further development.

Keywords: vocabulary, multimedia, multimedia-assisted vocabulary, acquisition, interactivity, authenticity, Internet.